

MAGDALENA CZARNECKA-OPERACZ, DOROTA JENEROWICZ

Sprawozdanie z Sympozjum Naukowo-Szkoleniowego Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego *Choroby alergiczne skóry*

W dniach 19–21 maja 2005 r. odbyło się w Gdańsku Sympozjum Naukowo-Szkoleniowe Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, zatytułowane „Choroby alergiczne skóry”.

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego Sympozjum prof. dr hab. med. Jadwiga Roszkiewicz powitała uczestników w miejscu szczególnym – w nowej siedzibie Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina na wyspie Ołowiance w Gdańsku. Uczestników zachwyciła sala koncertowa, mogąca pomieścić blisko 1 200 osób, zbudowana na wzór amfiteatrów greckich z centralnie usytuowaną sceną.

Przewodniczący Sesji Plenarnej Sympozjum Choroby alergiczne skóry: prof. Jadwiga Roszkiewicz, prof. Wojciech Silny, prof. Wiesław Gliški

Zebranych powitała przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego Sympozjum prof. Jadwiga Roszkiewicz

W tych pięknych wnętrzach odbyła się sesja plenarna zjazdu, której przewodniczyli prof. Jadwiga Roszkiewicz, prof. Wojciech Silny oraz prof. Wiesław Gliški. Prof. Marek Jutel w pierwszym wykładzie zaprezentowanym na sesji plenarnej przedstawił najnowsze doniesienia, dotyczące mechanizmów swoistej immunoterapii alergenowej. Obecnie metoda ta jest jedyną z dostępnych możliwości leczenia wybranych chorób alergicznych, prowadzących do wywołania tolerancji alergenów środowiskowych odpowiedzialnych za rozwój schorzenia. W ostatnich latach dużo uwagi poświęca się poznaniu roli limfocytów regulatorowych o właściwościach supresorowych w mechanizmach immunoterapii. Uważa się, że wprowadzenie w przyszłości terapii ukierunkowanych na manipulację tych komórek może znacznie zwiększyć skuteczność i bezpieczeństwo immunoterapii swoistej. Wykład prof. Jutela poruszał bardzo trudny i nadal nie w pełni poznany problem kliniczno-naukowy, będący ogniwem scalającym wszystkich badaczy zajmujących się immunologią kliniczną, bez względu na reprezentowaną przez nich dziedzinę nauk medycznych.

Profesor Wiesław Gliški zapoznał zebranych ze współczesnymi poglądami na etiopatogenezę atopowego zapalenia skóry (AZS). Chorzy z atopią wytwarzają w różnym okresie życia swoiste alergenowo przeciwciała klasy IgE, których opłaszczenie na powierzchni komórek Langerhansa umożliwia prezentację przez te komórki atopenów limfocytom Th2. U większości chorych występują swoiste IgE w odniesieniu do jednego (alergia monowalentna) lub większej liczby atopenów (alergia wielowalenna). Autor zwrócił uwagę na istotne zjawisko w naturalnym rozwoju AZS – *marsz alergiczny*, kie-

dy to z wiekiem, obok zmian skórnych, dochodzi do rozwoju objawów ze strony układu oddechowego (astma, alergiczny nieżyt nosa). Ogólnoświatowe badania dotyczące tego nie do końca wyjaśnionego zjawiska wyraźnie wskazują na bezwzględną konieczność prowadzenia wczesnych działań prewencyjnych i na istotną rolę immunoterapii swoistej jako metody leczenia modulującej przebieg marszu alergicznego.

W trakcie dwóch kolejnych dni sympozjum odbyło się 8 sesji tematycznych, poświęconych różnorodnym problemom współczesnej alergologii, m.in. diagnostyce i terapii AZS, czynnikom wywołującym alergię kontaktową, alergii na leki oraz możliwościom diagnostycznym pokrzywki. Przedstawiono ponad 40 doniesień z ośrodków alergologii w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Sosnowcu, Szczecinie, Warszawie i Zabrzu.

Dużym zainteresowaniem uczestników sympozjum cieszyła się sesja dotycząca alergii jako problemu wielonarządowego. Sesję otworzył wykład prof. Roszkiewicz, zatytułowany *Zapalenie małych naczyń skóry – spektrum kliniczne i morfologiczne*. Profesor Roszkiewicz przedstawiła zebranym kliniczne i histologiczne cechy tego trudnego schorzenia, a także zwróciła uwagę na rolę czynników etiologicznych (antygeny pochodzenia bakteryjnego, grzybiczego, wirusy, leki) oraz możliwość towarzyszenia zapalenia małych naczyń skóry innym schorzeniom (kolagenozy, krioglobulinemia, nowotwory, choroby jelit czy wątroby). W dalszej części sesji omówione zostały m.in. problemy diagnostyczne i terapeutyczne, dotyczące leukocytoklastycznego zapalenia naczyń i mastocytoz oraz znaczenia reakcji alergicznej w przebiegu zakażeń grzybiczych.

Sesję poświęconą alergii kontaktowej otworzył prof. Edward Rudzki, który przedstawił ponad 30-letnie doświadczenia warszawskiej Kliniki Dermatologicznej w zakresie częstości występowania alergii kontaktowej na metale. Autor zwrócił uwagę na zjawisko zarówno nieregularnego spadku częstości występowania alergii kontaktowej na dwuchromian potasu (15,9% w latach 60., 7,6% w 2004 r.), jak i niespotykanej w latach poprzednich dominacji płci żeńskiej wśród chorych uczulonych na ten alergen (68% ogółu badanych).

Zespół pod kierownictwem dr med. Krystyny Romańskiej-Gockiej przedstawił wyniki badań dotyczących występowania alergii na lateks u pracowników oddziałów zabiegowych bydgoskich szpitali. Autorzy zwrócili uwagę na powagę problemu, zarówno w odniesieniu do alergii IgE-zależnej na lateks (13% badanych), jak i kontaktowego uczulenia na składowe gumy. Objawy nietolerancji rękawic gumowych występowały u 60% badanych pracowników, znacząco obniżały komfort pracy i wymagały przewlekłego leczenia.

Wystąpienie prezesa Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, prof. Wiesława Glińskiego

Wystąpienie przewodniczącego Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, prof. Wojciecha Silnego

Wspólne zdjęcie zespołu poznańskiego (od prawej): dr hab. Magdalena Czarnecka-Operacz, prof. Wojciech Silny, dr Dorota Jenerowicz, dr Agnieszka Osmola, dr Paweł Silny, dr Ewa Teresiak

Dr hab. med. Magdalena Czarnecka-Operacz przedstawiła doświadczenia ośrodka poznańskiego w zakresie częstości występowania reakcji alergicznej typu opóźnionego u chorych na przewlekłe żyłne owrzodzenia podudzi. W badanej grupie 50 chorych uzyskano bardzo wysoki, bo aż 80-% odsetek dodatnich wyników naskórkowych testów płatkowych. Najczęstszymi sprawczymi alergenami kontaktowymi okazały się balsam peruwiański, alkohole węży, siarczan neomycyny, parabeny i mieszanina alergenów zapachowych. Alergia kontaktowa może zatem dodatkowo komplikować przebieg przewlekłych żylnych owrzodzeń podudzi i stanowić poważny problem kliniczny, diagnostyczny i terapeutyczny.

W trakcie ciekawej sesji poświęconej problemom diagnostycznym i terapeutycznym atopii dr med. Aleksandra Wilkowska zapoznała uczestników sympozjum z ważnym problemem profilaktyki AZS. Autorka podkreśliła istotne znaczenie wszystkich 3 poziomów profilaktyki, obejmujące m.in. przedłużenie karmienia piersią, ograniczenie ekspozycji na silne alergeny (profilaktyka pierwotna), pielęgnację skóry, poradnictwo zawodowe (profilaktyka wtórna) oraz profilaktyczne stosowanie leków w celu zapobiegania rozwojowi objawów klinicznych ze strony innych narządów (profilaktyka trzeciorzędowa).

Prof. Waldemar Placek przedstawił rolę emolientów w leczeniu AZS. Wiadomo, że w AZS funkcja bariery skórnej jest upośledzona z powodu jej suchości, zwiększonej podatności na czynniki drażniące oraz zaburzeń w produkcji kwasu gammalinolenowego czy też obniżenia zawartości mocznika jako jednego z najważniejszych składników naturalnego czynnika nawilżającego. Emolienty stanowią jedną z podstawowych metod leczenia wspomagającego AZS. Aplikowane systematycznie, pozwalają na zmniejszenie częstości aplikacji i dawki leków (np. glikokortykosteroidów), wykazują również działanie przeciwświądowe i przeciwzapalne.

Profesor Wojciech Silny przedstawił wyniki oceny skuteczności swoistej immunoterapii alergenowej, prowadzonej przez 3 lata w ośrodku poznańskim z zastosowaniem szczepionek Novo-Helisen Depot u dzieci i młodzieży chorych na AZS. Ocena zarówno stanu klinicznego chorych (przed leczeniem i po 36 mies. terapii), jak i wybranych parametrów immunologicznych (cIgE, asIgE, ECP, sIL-2R, IFN- γ , IL-4, IL-5) pozwoliły ocenić swoistą immunoterapię alergenową jako skuteczną metodę leczenia wybranych przypadków chorych na AZS z udowodnioną IgE-zależną alergią powietrzno-pochodną w zakresie alergenów roztocza kurzu domowego oraz pyłku traw i zbóż.

W trakcie sesji prof. Zbigniew Samochocki przedstawił wyniki badań nad przydatnością diagnostyczną atopowych testów płatkowych (APT) w określaniu nadwrażliwości na alergeny roztocza kurzu domowego u chorych cierpiących na AZS. Profesor Samochocki

podkreślił, że zastosowanie APT istotnie poszerza możliwości diagnostyczne powszechnie stosowanych testów alergologicznych w ustalaniu nadwrażliwości na ten rodzaj alergenów. Na całym świecie obecnie są prowadzone wieloośrodkowe badania nad standaryzacją APT, co pozwoliłoby na praktyczne zastosowanie ich w diagnostyce alergologicznej i jej cenne wzbogacenie.

Duże zainteresowanie zebranych wzbudziły problemy diagnostyczne i terapeutyczne dotyczące zespołu alergicznego zapalenia jamy ustnej (OAS). Swoimi doświadczeniami i obserwacjami w tym zakresie podzielili się z uczestnikami prof. Rudzki oraz prof. Eugeniusz Baran. OAS występuje u niektórych chorych cierpiących na choroby z *kręgu atopii* (uczulonych na określone alergeny pyłków roślin) i cechuje się uczuciem pieczenia i obrzęku w obrębie śluzówek jamy ustnej po spożyciu różnorodnych warzyw i owoców (np. jabłka, selera czy kiwi). Podstawowe postępowanie polega na unikaniu pokarmów wywołujących objawy. U chorych pozostających pod opieką specjalistów OAS przebiega lekko, aczkolwiek ze względu na ograniczenia dietetyczne bywa dla chorych uciążliwy.

Odrębna sesja poświęcona była trudnemu i wciąż zyskującemu na ważności problemowi alergii na leki. Prelegenci omawiali m.in. patomechanizm i różnorodność obrazów klinicznych alergii na antybiotyki beta-laktamowe (dr med. Elżbieta Grubska-Suchanek) oraz przedstawiali kilkuletnie doświadczenia dotyczące częstości i rodzaju niepożądanych reakcji na leki, będących przyczyną hospitalizacji (dr med. Dorota Jenerowicz).

Z całą pewnością sympozjum dostarczyło uczestnikom wielu wrażeń naukowych i niewątpliwie pomogło zrozumieć wiele nurtujących nas zagadnień z zakresu diagnostyki i leczenia chorób alergicznych skóry. Uważamy też, że stało się przyczynkiem do dalszej pracy badawczej w zakresie alergologii i immunologii klinicznej. W związku z powyższym pragniemy złożyć na ręce przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego Sympozjum, prof. Jadwigi Roszkiewicz serdeczne podziękowanie oraz podkreślić, że zarówno walory merytoryczne, jak i kulturalne tego spotkania wzbudziły szczery podziw jego uczestników. Ze względu na fakt, że w spotkaniu wzięli udział specjaliści alergolodzy reprezentujący wszystkie dziedziny nauk medycznych związanych z alergologią, mamy nadzieję, że dyskusje prowadzone na obradach i w kuluarach zaowocują ciekawą współpracą interdyscyplinarną. Sympozjum było także okazją do spotkań towarzyskich i kulturalnych, które bez wątpienia pozostawiły bardzo miłe wspomnienia i pozwoliły kolejny raz na odkrycie piękna morskiej stolicy Polski.

*Magdalena Czarnecka-Operacz
Katedra i Klinika Dermatologii
Akademia Medyczna w Poznaniu*